

A.
1.

2273

B
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Bäckahästen.

Mor honn tjente te Ola Annors' i Skadahimmaned. Å där sa Räcka-
hästen.
honn bäckahästen hann sprant po gåuren åmm nättorna. Hann
sprant så de gnistra onge skona. - Å där va husbónnens mor,
honn va där får jämt. Honn låu ude i piekammaren. Å di hade
ligged å pratad åmm bäckahästen. Rätt va de va, jick hann framm
å hädra mittfår fönstred. Hann hade vrenad så dant. Å den Bäckahästen
vid fönstret.
gamla kvingan ble rädd å höllde dynorna övor se.

Ola Annorsen trodde åsse hann hade reed po bäckahästen. En man rider
på bäckahästen.
Hann slo -en ud i Läjestabäcken. När hann komm mitt i bäcken,
så slängde hann -en au där.

Mor honn lå titt vagen åmm nättorna. Å där va alló po
gåren. Å husbónnen sa te na, honn skolle ente bry se åmm ed.
De va bara bäckahästen där va ude å rände.

"Skadahimmaned" eller "Skadahused", gård i södra delen av
Skarhults socken. Onge, under. Hädra, huttra. Vrena, gnägga.
Alló, larm, buller.

De va Bäjnt Svensen. Hann va tjöredräng po gossed. Mor å Bäcka-
Bäjnt Svensen di sad å snacka åmm bäckahästen. De va så rolit hästen
å höra på. - Hann hade vad ude å flytt hästana. Å hann fick ibland
fatt i bäckahästen. Hann hade en vidor mär, å hann trodde hann de andra
hade fåd fatt i denn. Så va de bäckahästen i stället. Hann hästarna.
ville ente följa mä. Hann sled se ifrå dåmm.

Spökeri.

Får i tiden så va där alltid spöge här inge i gamla skolan. Spökeri.

Där va en skolelärare, sämm hade träbén, sämm va så ryselit stygg
ve glyttana. Di trodde de va kann, sämm jick ijenn. Di hörde de
asa po låfted.

Gamla skolan, ett hus i Skarkults by, på norra sidan av ån. Det
användes som skolhus till 1870 och är numera arbetarebostad under
Skarkults gård.

2273

4.

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESBOK

Folktro om höns.

När hönsen galor liasåmm en hane, de ska båda dödsfall.

Höns
båda dödsfall.

Får sa: Denn får du slajta, de e ässe nå'd å ha, en höna såmm

gal.

2273

5.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Om Åsumspågen.

Far hann va hos Åsoms-pågen, når hann va ong. Hann va dålli i magen. Hann lå där i två nättor. Hann komm ente te å snacka mä -en den fåste dan.

Åsums-
pågen.

Når hann lau där, så ble hästana galna hos en nabo, å mannen komm å kalla po Lars. Å hans mor sa: Du kann jarna seda åpp, Lars. - Å då sa hann, ad di konne jarna ha de så-dánt. "Di kann la mäj va i fre". Menn dan ette komm hann did å ba åmm hann konne se po hästana, va där falléra. Menn strajs hann komm, så ble di bra.

(Johan Lindborg tillägger:) Menn Mari Olin sögte åsse Åsomspågen. Å honn hade en stor knuda po halsen. Å hann ordi-nera sprit å törnrosbla. De skolle honn bada po halsen.

Åsumspågen var bosatt i S.Åsum i Färs härad. Hans verkliga namn var Lars Mårtensson (född 1852, död 1902). Redan vid några och tjugo års ålder började han sin praktik och blev snart den mest anlitade av "di kloge". - Seda åpp (sitta upp), stiga upp.

6.

Om kvacksalvaren Magnus Sederholm.

När Sannqvist bodde i Hyby, så va Sedorholm smépåg hos hann. Kvack-
salvaren
Å hann sa hann hade svartkånstbogen; denn hade hann fåd au sin Magnus
Sederholm.
mårrmor, å denn hade hann såved po i vaggan. Svartkonstbok.

Å onner tiden ad hann va där, så dö spektoren po gåren så hastit. Så trodde di de va smepågen, där hade färjört hann.

När hann då va där po Hyby, så ble de bra me hann å hogge-
drängens dåtter; å honn va liasåmm sjugli te hälsan, å honn va
den fåsta hann bota. - Hann bårja mä -ed, när hann komm där i-
frå Sannqvistes.

Hann hade stocked en kniv ing i en pingsó, å så sad denn å
plågas där. Di begreb ente va de va där skreg. Di visste ente
ihellor, va hann mena mä de dära. Te sist jick di hänn å titta
va de va. Å di tjännde ijenn kniven, Sannqvist hade sitt når
hann arbéta po denn i smiddjan. Hann hade satt skafte i joren,
så sad pingsóen po kniven.

Di tala ämm, ad hann hade svartkånstbogen å konne jöra kånstor. Kvack-
salvaren
Når Sannqvist tillrättavisa hann, så sa hann: Jajja, passa se, Magnus
Sederholm.
Sannqvist!

Hann va ente rädd får hann, menn Mari, hans kvinga, va de. Honn trodde hann konne jöra exekýsor ve na. Ja tycker de skolle ente va nå'd å va rädd får. Hann så úd samm en rekti dommsnut, en redi drull.

Hann begá sme-yrked ,når hann flytte därifrå. Hann bejynte po kvacksalveried me desamma.

Hann hade en stili fru, denn hade hann tröllad se te. De va hoggedrängens dåtter po Hyby.

Magnus Sederholm, nu omkring 50 år gammal, en känd kvacksalvare, bosatt i Sjödiken i Svedala socken, Oxie härad. I Svedala kallas han "den klåge". Han har stor praktik och bedriver för övrigt trädgårdsmästareyrket. Patienterna få gå och vänta i flera dagar. Han har endast mottagning när andan faller på. Apoteket i Svedala lär ha stora inkomster av hans ordinationer. I yngre år var Sederholm i smedlära hos smedmästare Sandquist i Hyby (halvbror till Anna Lindborg; sedermera bosatt i Igelösa). - Pingsó, igelkott. Begá, uppgav.

2273

8.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNERARKIV

Förgörning.

När där är svarta prickar i äggen, så är där andra människor,
som förgör äggen. Så säger min svägerska, fru Sandquist. Hon är Förgörning
av ägg.
sådär vidskeplig av sig. Hon är ifrån Hyby (i Bara härad).

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

*Skåne
Frosta
Skårhult*

Ringdans.

nytt 1929

10.

2273

nytt av J. Ingers

*bröd av Johan o. Anna Rindlövs
Skårhult*

Jag satte glasögon på min näsa,
ja skulle se om ja kunne läsa,
men jag läste att det var omöjligt
att leva lyckelig förutan dej.
Trali lala, si godá,
Tralilala, här e ja,
men jag läste att det var omöjligt
att leva lyckelig förutan dej.

Ringdans

"Gå te Hanna" eller "Fria valet."

Den brugte di alltid spelá når kadrillen va slut. Di fick välja antingen detta eller galápp eller vals.

"Gå te Hanna"
eller
"Fria valet".
(en dans).

Kommen pága, kommen pága,

ska vi gå te Hanna.

Sju da udi ra, sju da udi ra,

hopp min Annika, hopp min Annika,

hopp min lilla Annika.

2273

12.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Om pågen Pär.

Ja e så lissen får min Pär,
hann sir hann vill ha jevär,
hann sir hann vill ud i krijed å lua,
menn ja sir te -en ändå,
du ska ble himma,så
ska du få ligga friad i min stua.

Visan om Pågen Pär.

"Där e fler vars i denn, menn ja har allri hört mer än densamma. Denn sjong Annors Månsen, når vi jick å hämte mjölk åmm kvällana". (A.L.)

Visan sjunges på samma melodi som Skånska nationernas s.k. madavisa. Melodien tillhör ursprungligen någon beväringssvisa.

Denna visa torde först ha varit avfattad i någon sydsåkansk munart, som formen "lua" (löpa) utvisar; i Frosta hd heter det löba. (Upptecknarens anm.)

Barnramsor.

Om snigeln.

Snigel, snigel, snärpa,
räck ud dina långe horn,
så får du en kappa korn.

Om åkerhönan.

Fly, fly, ågerhöna,
i maren bler de fint, fint, grannt vär.

Om en prästkrage.

För, när vi hitte en prästkrage, så pläcka vi au blaen, så
skolle vi si: "Rackare, packare, tjäjsare, kong." Så skolle en
ble de, såmm en stanna ve.

Barnramsor.

Om snigeln.

Om åkerhönan.

Om en prästkrage.

A. d.

Ria,ria ranka,
hästen hidde Blanka,
var ska du ria,
te en liden pia,
va ska honn hitta?
Anna Magritta.

Rida ranka.

Upp. av S. T. Ingemar
Ber av Joh. J. Lindstedt
Skarhult

Härnningar av matklockan å Skarhults gård.

"Bårlónga bálhónga

Kommen himm, kommen himm! "

Härnningar
av
matklockan.

så sa far, ad madaklåckan sa.

"Släpp spaen å ta sken"

de sa di po senare tidor, menn de andra va gamlare ijenn.

Även: "Lägg spaen å ta sken"

eller: "Släng spaen å ta sken"

(och när man börjar efter middagsrasten:)

"Släng skedan, ta spa'n".

Di hade vars fjortan da å passa ringningen, smelärlingen å
hoggelärlingen.

Bårlónga, som nämnes här ovan, är dialektformen för ortnamnet
Borrlunda. Bálhónga, ordagrant = bälghundar.

Skåne
Frosta vid
Kvarnby 1:17
1929

2273
-
16,

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Uppm. J. Jagers
Ber. Johan v. Amn
Rindby
Marsk

Ede-skävor (en art av engelska sjukan).

"Edeskävor."

Denn hann har säkort ede-skävor, sa far. De va när di åd
möed.

"Denn hann har eded en fauragrina. De skolle moren ha
eded.

kont.
Härskövud.

2273

17.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Försiktighet under havandeskap.

De va så möed, såmm di skolle ajta se får:

Di fick ente kryba onge en klä-strek ella en stång.

Di fick ente sätta se po en knobb.

Di fick ente sätta en tjyva me hornen nerfår.

Di skolle ajta se får å se illsvåda.

Försiktighet
under
havandeskap.

Knobb, trädstam, trädstubbe. Tjyva, tjuga, högaffel.

Olika slags lyte och bot därför.

När di hade nåd lyde, så skolle di ta nån annens klär, så Olika slags lyte.
di ente visste-d, å de skolle di lägga barned i. Sin skolle di
bära -d himm ijenn, så di ente fick se -ed.

När di hade nåd udslätt, så skolle di la itt lig ta me
hannen po de stället där di hade lyded. Så skolle di ta ed mä
se i graven. Dina talte åmm, ad honn va me Anna i Malme å lo itt
lig ta me hannen po se. Honn har sånna udslätt i ansikted i
ryckavis.

Min systor har en påg, såmm vätte i sängen. Så va där nån
fruor sa: De e itt lyde, menn fårsög å fånga en mus, å mal denn
å blanna i nån kaga. Å honn blanna denn i pannekagor å ga pågen,
å hann ble åu mä -ed.

Udslätt, utslag. - Den ovannämnda Dina är en av grannkvinnorna.

2273

19.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Rinnande vatten såsom botemedel.

När di skolle jöra rå får nånting å skolle ta vann, så Rinnande
vatten ss.
skolle di ta -ed mä strömmen å ente vännä kared imod strömmen. botemedel.

Å di skolle hälla ud mä strömmen.

(Om bruket av rinnande vatten, se vidare J.Lindborgs berättelser.)

2273

20.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Medel mot utslag.

Medel mot
utslag.

De va bra å tvätta se i osiddor mjölk mä. Denn skolle ente
va silad,sa di gamle. De va när di hade udslätt å så.

Medel mot näsblod.

Medel mot
näsblod.

Å när di hade näsblo,sa skolle di binga itt rött bann
åmm armen.

2273

21.

LUHDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Medel mot vårtor.

Di gne dåmm mä en fläskasvär; så skolle di lägga denn
imellom två stena. Så skolle di ente gå fårbi, förän di va
veck.

Medel mot
vårtor.

Di skolle ta lia många ärtor, såmm di hade vårtor ella
ligtórna, å di skolle di slänga i bronnen. Menn di fick ente
gå did te denn bronnen tiare, förän di va veck.

Skane
Frosta
Skarhult
1778 1929

Lekar.

2273

22.

nyttas I I 1905

Med Johan o. Anna Rindboog
Skarhult

"Bromm, bromm, bräjja": (Själva handlingen icke beskriven).

Bromm, bromm, bräjja
vi villa läjja
tjäjsarens döttra vita å vackra
denn såmm kommor allra sist
denn ska vi i grytan stäppa.

"Bromm, bromm
bräjja".

"Hår bor viban". (Lektes med små barn). "Di sto å neb en i
örad å sa:

Hår bor viban?
Höjt åppe i sniban.
Va jör honn där? Ägg.
Hår många? Kårana fulla.
Vicka ska ja ha? (sa denn såmm neb).

"Hår bor viban"

Så fick di si, åmm di ville ha di sure ellor di söde. Åmm
di sa "di sure", så neb di dämm hårare i örad, te di jämra se.
Så sa di "di söde" te sist.

Denna daler den skall vandra: Di sad i ring me hännorna
tätt ihob å hade en päng di slapp iväj. Så sjong di:

Denna daler den skall vandra
från den ena till den andra,
skynda på, skynda på,
vi ha långer väg att gå.

"Denna daler
den skall vandra."

(Förfaringssättet allmänt känt: En skall utforska var
pengen finns, och den som pengan anträffas hos, skall därefter
stå upp och söka efter densamma).

Mala rovor: Far hann lärde våss en leg där himma. Hann
hållt hannen po bored liasåmm han knicka senåp. - Där skolle
en va udda, så skolle alla di andre ha plassor. Så läste hann:

Mala mala roor
änkan läjen säjen dräng
på sin åker på sin äng
mala mala roor.

Mala rovor.

Så skolle di andre gå ront te ad hann knacka i bored. Så
sluta hann å läsa å slo i bored. Så skolle di sätta se. Så ble
där en udan plass all tid.

Banka röttelär: (Lektes utomhus). Di sto i en ring alli "Banka röttelär". hoba å hållt varandra i hännorna. Å så fick där en ble udåmm, såmm skolle slå dåmm i ryggen. När denn slo denn i ryggen, så skolle di springa po var sitt håll. Denn såmm fåst komm te leded fick gå ing. Denn andre fick gå udan åmm.

Gömma ringen: "Gömma, gömma ringen, sött å gott å väl" sa Gömma ringen. di te varenda en. Så jömde di denn po nåd ställe. Så skolle di jätta hår denn va. "Var e ringen, jag kan själv ha den om jag vill."

Gömma ringen på annat sätt: Så hade di en sårts leg där di sad i ring alla. Så skolle di sjonga: Ja har ringen - denn såmm hade ringen - å Ja har ingen - di såmm ente hade nån. Så skolle där gå en inge i ringen å lyss va di sa. Så fick ringen vandra, så di konne smy denn te varandra.

Blindbock: Så legte di möed me blingebäck. Di skolle springa Blindbock. omkring. Så skolle en ha bonged får ögenen. Så skolle hann leda rätt po di andre.

"Vi sjong -en en gång vi va i Strö. Så lärde vi den där.
så skolle där en gå ud,så skolle di andre ble inge. Så satte
di en knappenål po en åu dåmm. Så sjong di:

Fem får å fyra getter,
tag nålen där den sitter,
tag nålen där den satt,
så förtjenar du dig en skatt.

Så skolle di leda ette nålen. Denn såmm fick gå ud fåst å
ställa se,denn fick ente se,var di satte den på."

Lek med
en nål.

Räven laskade över isa. (Jullek).

Vi legte en:

Räven laskade över isa,
räven laskade över isa,
får ja låv, får ja låv,
att sjonga skräddarens visa.

Så gör skräddaren vart han går,
å vart han sitter å vart han står,
får ja låv, får ja låv,
att sjonga skräddarens visa.

"Räven laskade
över isa"

"De bler samma or, udan di ändrar po hantvårked. Så kann di
sätta ing va får en såmm helst. Så skolle di jöra oliga tempo
ettesåmm di va. "Skomågare" då skolle di knabba i knäed."

Anna Lindborg,

Skarhult.

Anna Lindborg (f. Larsson), hustru till skomakaren J.P. Lindborg, är född i Skarhults by 1882 och har varit bosatt där sin mesta tid. Föräldrarna voro husmannen och kyrkovaktaren Lars Nilsson (1836-1928) och hans hustru Maria. Åtskilliga av de här anförda traditionerna har hon efter sina föräldrar. (Om Lars Nilsson, se vidare i inledningen till uppteckningarna efter J.P. Lindborg i Skarhult). Anna Larsson, som hade flera äldre halvsyskon - fadern hade varit gift en gång förut och blev omgift efter den första hustruns död - har gått i skola i Skarhult och gått och läst i Östra Strö. Från 15 till 19 års ålder var hon i tjänst hos Per Jönsson i Bältinge i Skarhults socken. Senare var hon en tid sömmerska, innan hon blev gift. Anna och Johan Lindborg äro ibland sina grannar mycket populära på grund av sin hjälpsamhet och gästfrihet, och upptecknaren, som en tid bodde i deras hus, minnes dem med tacksamhet.

Register.

1. A. Bäckahästen.
3. Spökeri. 24.
4. B. Höns - båda dödsfall. 25.
26.
5. C. Åsumspågen (Lars Mårtensson).
6. Magnus Sederholm i Svedala. 27.
8. E. Förgörning.
9. I. Ringdanser m.m.
12. Om pågen Pär (visa).
13. Barnramsor.
15. Härmningar av matklockan å Skarhult.
- J. Folkmedicin och huskurer:
16. Ede-skäver.
17. Havandeskap.
18. Lyte av olika slag.
19. Rinnande vatten såsom botemedel.
20. Medel mot utslag.
20. " " näsblod.
21. " " vårtor.
- K. Lekar:
22. Bromm, bromm bräjjä.
23. Denna daler den skall vandra.
23. Mala rovor.
24. "Banka röttelär."
22. HÄR BOR VIBAN.
- Lekar:
Gömma ringen.
Blindbock.
Lek med en nål.
Räven laskade över isa.
P. Folktro om en stor sten i Skarhult.